

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ

Олійник А.В., здоб. ОС «магістр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **А.І. Кашперська**
Державний біотехнологічний університет

Зовнішньоекономічна діяльність завжди відігравала важливу роль в економіці країни. Налагоджені економічних зв'язки, як на рівні держави, так і між вітчизняними та зарубіжними підприємствами, є запорукою ефективного розвитку країни, який є можливим лише за умови здійснення інтеграційних процесів.

В залежності від рівня розвитку економіки конкретної країни, можна виділити декілька напрямів здійснення інтеграційних процесів, а саме: обмін науково-технічними досягненнями; купівля-продаж нематеріальних активів; експортно-імпортні операції з купівлі та продажу товарів, робіт, послуг; прямі інвестиції в підприємства різних галузей тощо.

На сьогодні міжнародна торгівля товарами та послугами відіграє вирішальну роль в економічному розвитку держави. Саме завдяки міжнародній торгівлі країни розширюють свої виробничі та споживчі можливості, отримують необхідні внутрішнім споживачам продукти, реалізують профіцит продукції, який не поглинається внутрішнім ринком, посилюють конкуренцію на світовому ринку [1].

Просування товарів українських підприємств на міжнародному ринку сприятиме підвищенню якості товарів, розширенню ринків збуту.

Як відомо, основним джерелом інформації про діяльність підприємства є дані бухгалтерського обліку, що є необхідним для підвищення ефективності управлінських рішень.

В умовах інтеграційного процесу воєнного часу проблема складності обліку та оподаткування експортно-імпортних операцій є дуже гострою. Розрахунки в сфері зовнішньої торгівлі з початком війни значно змінилися. Зовнішньо-торговельні операції стали одним із пріоритетних і зростаючих секторів української економіки [3].

Можна виділити декілька основних нормативно-правових документів, які регулюють здійснення експортно-імпортних операцій в сучасних умовах (табл. 1).

Таблиця 1 – Нормативно-правове регулювання експортно-імпортних операцій

№ з/п	Нормативний документ	Зміст
1	Постанова КМУ «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» від 18.03.2022 № 14	передбачено спрощення здійснення господарської діяльності шляхом зменшення кількості документів дозвільного характеру під час воєнного стану
2	Постанова КМУ «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік» від 23.12.21 № 1424	врегульовано види товарів, що підлягають ліцензуванню та квотуванню при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності під час воєнного стану
3	Постанова КМУ «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану» від 09.03.22 №236	в додатку до Постанови зазначено перелік імпортних товарів, щодо яких підприємці мають право відстрочити сплату митних платежів
4	Закон України від 30 червня 2023 року № 3219-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану»	визначено принципи оподаткування операції з ввезення на митну територію України та доставки на митну територію України товарів
5	Постанова НБУ «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» від 24.02.22 № 18	скорочено термін розрахунків за експортно-імпортними операціями з 365 днів до 120 днів
6	Митний Кодекс України	визначено об'єкти оподаткування експортно-імпортних операцій
7	Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII (із змінами та доповненнями)	визначено основні аспекти здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні, її види, принципи, особливості здійснення операцій з експорту та імпорту товарів у період дії воєнного стану
8	НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»	встановлено правила визначення курсових різниць під час обліку розрахунків по експортно-імпортним операціях

Варто зазначити, що за останні роки відбулося чимало змін в нормативному регулюванні, в тому числі в тому, що стосується оподаткування. Уряд має намір «повернення» на довоєнну систему оподаткування, про що свідчить Інформаційний лист № 4/2023: «Повернення» на довоєнну систему оподаткування: особливості переходу» [2].

Основою обліку імпортно-експортних операцій є контракти, супровідні документи, ліцензії, митні, страхові, розрахунково-платіжні та претензійно-позовні документи.

Удосконалення документообігу підприємств зовнішньоекономічної діяльності передбачає реалізацію наступних напрямів:

а) ведення реєстрів і журналів забезпечення джерелами інформації про зовнішньоекономічну діяльність, що здійснюється організацією, з урахуванням їх поділу на основні види;

б) розкриття фінансових записів про завершення господарські операції та нефінансову

інформацію для створення основи щодо показників бухгалтерської звітності;

в) розкриття інформації у внутрішніх документах у валюті проведення операції.

Основою обліку є належне документальне оформлення. Так, що стосується обліку експортно-імпортних операцій, основними первинними документами є: ліцензії, угоди, митні декларації, страхові документи, розрахунково-платіжні документи, складські документи, товарно-транспортні документи, інші супровідні документи.

Окреслимо основні шляхи удосконалення документообігу підприємств, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю:

1) визначення в наказі про облікову політику принципів здійснення зовнішньоекономічної діяльності та розробка схеми документообігу;

2) ведення реєстрів і журналів експортно-імпортних операцій;

3) ведення обліку зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням поділу на основні види;

4) складання спеціальних відомостей, що сприятиме скороченню часу на формування та обробку первинних документів з обліку товарів, попередить можливість пропуску будь-якої інформації, а саме:

- з формування первісної вартості придбаних та реалізованих товарів;

- з оподаткування придбаних та реалізованих товарів;

5) розкриття інформації щодо здійснення операцій, що стосуються зовнішньоекономічної діяльності, у внутрішніх документах підприємства у валюті їх проведення.

Крім того, для одержання власником підприємства повної та достовірної інформації, належну увагу доцільно приділити організації аналітичного обліку розрахунків з іноземними контрагентами, а також відображенню в обліку курсових різниць. Так, в Податковому кодексі України визначено основні правила визнання доходів від експортних операцій, формування витрат при імпорті товарів, визначення та особливості відображення в складі доходів та витрат курсових різниць.

Наявність відповідного нормативно-правового забезпечення, що відповідає реаліям сьогодення, сприятиме створенню сприятливих умов для вітчизняних підприємств при організації зовнішньоекономічної діяльності та розрахунках з іноземними контрагентами.

Інформаційні джерела

1.Бондаренко Н.М., Червонченко К.Е. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств в умовах глобалізації економіки. SOCIAL ECONOMICS, issue 59, 2020. С. 105-117.

2.Інформаційний лист № 4/2023: «Повернення» на довоєнну систему оподаткування: особливості переходу. URL : https://tax.gov.ua/data/material/000/578/694703/InfoList4_2023.pdf

3. Плекан М.В., Мартинюк В.П. Особливості обліку та оподаткування експортно-імпортних операцій в умовах війни. Економіка та суспільство. Випуск № 45 / 2022. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1932>

РОЛЬ ВІЗУАЛЬНОЇ АНАЛІТИКИ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Прасол О.О., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **В.О. Велієва**
Державний біотехнологічний університет

Внаслідок досліджень взаємодії людини і комп'ютера, графіків, комп'ютерних наук, дизайну, психології та бізнес-методів з'явилася галузь візуалізації інформації. Все частіше вона застосовується як найважливіший компонент у наукових дослідженнях, цифрових бібліотеках, інтелектуального аналізу даних, фінансових даних аналізу, дослідження ринку, виробничого контролю. Візуалізація інформації має на меті створення підходів до передачі абстрактної інформації інтуїтивно зрозумілим способом.